

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження

Денчик Ірини Сергіївни

на тему: **«Оцінка інноваційного розвитку бізнесу в Україні**

в умовах цифрової економіки»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 «Економіка»

(05 – Соціальні та поведінкові науки)

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Сучасний етап розвитку економіки характеризується стрімким поширенням цифрових технологій, які істотно змінюють умови функціонування бізнесу, механізми створення конкурентних переваг та підходи до управління інноваційною діяльністю. У цифровій економіці інновації стають одним із ключових факторів забезпечення стійкого розвитку підприємств, підвищення їх продуктивності, адаптивності та конкурентоспроможності. За таких умов особливої ваги набувають питання оцінювання інноваційного розвитку бізнесу, визначення чинників, що впливають на його результативність, а також формування ефективних механізмів управління інноваційними процесами.

Для України зазначена проблематика має особливе значення в умовах воєнного стану та майбутнього післявоєнного відновлення економіки. Від рівня інноваційної активності бізнесу, здатності підприємств до впровадження цифрових технологій та використання сучасних інформаційних ресурсів значною мірою залежить забезпечення економічної стійкості, модернізація виробництва та інтеграція України до європейського економічного простору.

Актуальність дисертаційної роботи посилюється необхідністю розвитку науково-методичних підходів до оцінювання інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки, удосконалення інструментарію аналізу ресурсів інноваційної діяльності та обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інноваційних процесів на рівні підприємств і економіки в цілому.

З огляду на зазначене, тема дисертаційного дослідження Денчик Ірини Сергіївни «Оцінка інноваційного розвитку бізнесу в Україні в умовах цифрової економіки» є актуальною, своєчасною та має важливе теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Результати дисертаційного дослідження Денчик І.С. свідчать про належний рівень теоретичної підготовки авторки та її здатність до самостійного розв'язання складних наукових завдань у сфері інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки. Представлені в роботі наукові положення, висновки та практичні рекомендації ґрунтуються на комплексному аналізі сучасних наукових підходів, статистичних даних та результатів власних досліджень авторки.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується послідовністю дослідницької логіки, яка простежується від постановки наукової проблеми до формування практичних рекомендацій. Поставлені у роботі завдання повною мірою відповідають меті дослідження, а сформульовані висновки відображають зміст проведеного аналізу та отримані результати.

Важливим аргументом на користь достовірності одержаних результатів є використання широкої інформаційної бази, що охоплює міжнародні та національні статистичні джерела, аналітичні звіти міжнародних організацій, нормативно-правові документи та сучасні наукові публікації з проблем цифрової економіки та інноваційного розвитку. Це дозволило забезпечити належний рівень репрезентативності дослідження та сформулювати об'єктивні висновки щодо тенденцій розвитку бізнесу в умовах цифровізації.

Слід відзначити коректність застосування методів економічного аналізу та їх відповідність поставленим завданням. Використаний інструментарій дозволив авторці не лише оцінити сучасний стан інноваційної діяльності бізнесу, а й виявити взаємозв'язки між ресурсами інноваційного розвитку та результатами функціонування підприємств, а також обґрунтувати перспективні напрями їх подальшого розвитку.

У цілому наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, є достатньо аргументованими, внутрішньо узгодженими та достовірними, що підтверджує високий рівень проведеного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у вирішенні актуального наукового завдання, пов'язаного з розвитком теоретико-методичних засад оцінювання інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки та обґрунтуванням практичних механізмів його активізації в Україні.

До найбільш вагомих результатів дослідження слід віднести запропонований підхід до оцінювання інноваційного розвитку бізнесу, який базується на використанні системи взаємопов'язаних показників та враховує вплив цифрових технологій, інформаційних ресурсів і цифрової інфраструктури на результати

функціонування підприємств. Авторка зазначає, що обмеженість чинних методологічних підходів полягає до аналізу інноваційного розвитку полягає у використанні внутрішньої статистичної, бухгалтерської та управлінської звітності підприємств, що обумовлює переважно ретроспективний характер аналізу (стор.63). Вагомими внеском є запропоновані *принципи* інформаційного забезпечення інноваційної діяльності: безперервності, реал-тайм моніторингу ринкових сигналів, кіберзахищеність, інтеграція внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів (стор. 64-65), цей підхід розширює можливості комплексного аналізу інноваційних процесів та дозволяє більш об'єктивно оцінювати рівень інноваційного розвитку бізнесу.

Науковий інтерес становлять результати дослідження ресурсного забезпечення інноваційної діяльності в умовах цифровізації економіки. Авторкою обґрунтовано удосконалення методичних підходів до оцінювання ресурсного забезпечення інноваційної діяльності бізнесу за допомогою математично-статистичного обґрунтування. Зокрема, на сторінках 108–109 вводиться поняття екосистеми цифрової економіки та трансформації ролі кадрових ресурсів. Конкретні прикладні розрахунки, тренди та кореляційний аналіз взаємозв'язків між ресурсами та результатами функціонування бізнесу викладено у межах усього другого розділу.

Заслуговують на увагу результати кореляційного аналізу взаємозв'язку між ресурсами інноваційної діяльності та показниками розвитку бізнесу, що дозволили виявити найбільш значущі чинники інноваційного розвитку та підтвердити визначальну роль цифрових інструментів у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств.

Важливим результатом дослідження є розроблення сценаріїв економічного розвитку бізнесу в умовах глобальних змін та воєнних ризиків, а також формування механізму управління інноваційним розвитком бізнесу в цифровому середовищі. Концептуальні засади сценарного підходу та оцінки воєнних ризиків викладено в підрозділі 3.1 на сторінках 162–165. Запропоновані підходи мають не лише теоретичне значення, але й можуть бути використані під час розроблення стратегій розвитку підприємств та програм підтримки інноваційної діяльності.

У цілому наукові результати, отримані авторкою, характеризуються новизною, теоретичною цінністю та практичною значущістю, а окремі положення дисертації розвивають сучасні наукові підходи до дослідження інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображені у наукових публікаціях авторки. Результати дослідження опубліковано у 18 наукових працях, у тому числі 10 статей у наукових виданнях, з них 8 у фахових наукових виданнях України, що входять до категорії «Б», а також 2 у періодичних наукових виданнях інших держав, та 8 публікацій у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Аналіз опублікованих праць дає підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи знайшли належне відображення в наукових публікаціях авторки, а їх кількість і зміст відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тематика дисертаційного дослідження відповідає пріоритетним напрямам сучасних економічних досліджень, пов'язаних із цифровою трансформацією економіки, інноваційним розвитком бізнесу та забезпеченням стійкості підприємств в умовах зростаючої невизначеності зовнішнього середовища.

Наукові результати, отримані в дисертаційній роботі, сформовано в межах виконання науково-дослідної теми «Стратегія розвитку банківського бізнесу» (державний реєстраційний номер 0122U000518), що реалізовувалася у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Окремі положення дослідження також використовувалися під час виконання науково-дослідної роботи «Секторальні імперативи розвитку та стійкості бізнесу під час воєнних дій і післявоєнний період» (державний реєстраційний номер 0124U004757).

Зазначене свідчить про належну інтегрованість дисертаційної роботи у виконання наукових досліджень, результати яких спрямовані на вирішення актуальних проблем розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки та післявоєнної трансформації України.

Практична цінність одержаних результатів.

Отримані наукові результати, висновки та практичні рекомендації знайшли практичне застосування у діяльності підприємств, наукових установ, громадських організацій та закладів вищої освіти. Зокрема, результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність ТОВ «Міжнародна консалтингова компанія “ФЕНІКС”» (довідка про впровадження від 19.03.2026 р.), Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт про впровадження від 23.04.2026 р.), Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (УАРМБО) (довідка про впровадження від 29.04.2026 р.), ДП «Житлово-комунальна контора» АТ «Трест Житлобуд-1» (довідка про впровадження від 29.04.2026 р.),

Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (довідка про впровадження від 01.05.2026 р.), фермерського господарства «Зернисте колосся» (довідка про впровадження від 04.05.2026 р.), Державного податкового університету (акт про впровадження від 04.05.2026 р.) та ТОВ «Freight Transport Partner “ФТР”» (довідка про впровадження від 18.05.2026 р.).

Наявність результатів впровадження підтверджує практичну значущість дисертаційного дослідження, його прикладний характер та можливість використання розроблених рекомендацій для оцінювання й активізації інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки.

Мова та стиль дисертації.

Дисертація написана державною мовою, відзначається науковою коректністю, логічною структурованістю викладу, достатньою кількістю ілюстративних матеріалів (47 рисунків, 30 таблиць).

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності.

Рецензована дисертаційна робота Денчик Ірини Сергіївни характеризується дотриманням принципів академічної доброчесності, коректним використанням наукових джерел, статистичних матеріалів та результатів досліджень інших авторів. У роботі наявні належні посилання на використані джерела інформації, а також чітко виокремлено власні наукові результати здобувачки.

Дисертація демонструє належний рівень академічної культури, коректність цитування та дотримання вимог щодо використання результатів наукових досліджень інших авторів. Порухень академічної доброчесності, зокрема ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження, не виявлено. Під час підготовки дисертаційної роботи дотримано вимог законодавства України про авторське право та суміжні права.

Таким чином, дисертаційна робота Денчик Ірини Сергіївни відповідає вимогам академічної доброчесності та етичним стандартам проведення наукових досліджень.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Денчик Ірини Сергіївни, її теоретичну та практичну значущість, доцільно звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер і можуть бути предметом подальших наукових досліджень.

1. У підрозділі 1.3 інноваційне середовище бізнесу декомпоновано за 5 підсистемами (інформаційна, фінансова, кадрова, технологічна, організаційна). Проте для України було б доцільно обґрунтувати специфіку взаємодії цих

підсистем у критичних умовах воєнного стану та невизначеності. Зокрема, як зміна ролі кадрової та технологічної підсистем (в умовах релокації бізнесу, мобілізації та дефіциту кваліфікованих кадрів) впливає на цілісність запропонованої концептуальної моделі інноваційного середовища?

2. У підрозділах 2.2 та 2.3 проведено оцінку ресурсного забезпечення та кореляційний аналіз між ресурсами інноваційної діяльності та результатами діяльності бізнесу в Україні та світі. Проте в умовах глибоких структурних деформацій та воєнних ризиків у вітчизняній економіці статистичні зв'язки можуть суттєво викривлятися. Варто було б уточнити, як можна нівелювати вплив нетипових факторів (спотворення статистичної звітності, різкі коливання курсу, зовнішня допомога), аби кореляційні залежності зберігали свою прогностичну цінність.
3. Сформована в дисертаційній роботі система індикаторів оцінки рівня інноваційної активності підприємств охоплює значну кількість метрик. Дискусійним є питання згортання (агрегування) цих різномірних показників в інтегральний індекс або підсумкову оцінку: які саме вагові коефіцієнти чи математичні методи нормалізації даних використано для забезпечення порівнюваності показників між підприємствами різних галузей?
4. Запропонований у підрозділі 3.2 механізм управління інноваційним розвитком бізнесу в цифровому середовищі передбачає інтеграцію цифрових технологій в управлінські процеси. Проте додаткову цінність роботі надало б розкриття розподілу повноважень та функціональної відповідальності між суб'єктами цього механізму (зокрема, вищим керівництвом, ІТ-підрозділами та відділами маркетингу/інновацій). Також варто було б зазначити, як цей механізм запобігає виникненню організаційного опору персоналу при цифровій трансформації.
5. У підрозділі 3.3 розглядається використання цифрових маркетингових інструментів для підвищення інноваційного потенціалу бізнесу. Однак викликає дискусію те, чи сприймається маркетинг як самостійне джерело інноваційного розвитку, чи лише як засіб просування вже створених інновацій. Слід чіткіше розмежувати, у чому полягає зворотний вплив цифрових маркетингових комунікацій на безпосередній процес генерації та комерціалізації нових технологічних рішень.

Наведені зауваження та рекомендації не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, мають переважно дискусійний характер та можуть бути враховані авторкою у подальших наукових дослідженнях.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Денчик Ірини Сергіївни на тему «Оцінка інноваційного розвитку бізнесу в Україні в умовах цифрової економіки», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано результати, що мають наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність.

У дисертації вирішено актуальне наукове завдання, пов'язане з удосконаленням підходів до оцінювання інноваційного розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки. Авторкою проведено ґрунтовне теоретичне дослідження, здійснено комплексний аналіз ресурсів інноваційної діяльності бізнесу, обґрунтовано методичні підходи до оцінювання інноваційного розвитку та розроблено практичні рекомендації щодо його активізації в Україні.

Одержані результати є достатньо обґрунтованими, пройшли необхідну апробацію, знайшли практичне застосування та можуть бути використані у діяльності підприємств, наукових установ, громадських організацій і закладів вищої освіти.

За рівнем виконання, актуальністю теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, новизною отриманих результатів та їх практичною значущістю дисертаційна робота Денчик Ірини Сергіївни відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44).

Рецензент:

к.е.н., доцент,
доцент кафедри управління
та бізнес-адміністрування
Державного податкового університету

Ганна КАЛАЧ